

Jü-po Cchao (Tchaj-wan)

Cchao Jü-po (Tsao Yu-Po) je v současné tchajwanské literatuře význačnou osobností; stal se nejmladším držitelem prestižní Literární ceny Lina Ronga Sana. Ve svých dílech vzdává hold velikánům klasické literatury, také je však kreativně reinterpretuje a nabízí tak nekonvenční pohled na tradici a její vliv. Cchao Jü-po se ve svých textech snaží proniknout k podstatě literatury a skutečně jí porozumět. Zkoumá, jak může jazyk ovlivňovat představivost, a analyzuje vlivy globálních trendů a západních básníků na vlastní tvorbu. Jeho snaha dopátrat se samotné podstaty psaní je pro pochopení moderní literatury nedocenitelná.

Špinavý soumrak

úryvek ze sbírky *Láska je brzdou, nad níž jsme ztratili kontrolu* (2023) přeložil Šimon Suk

Vzpomínáš, jak jsi mi tehdy popisoval okouzující mořskou krajinu? Jak hejna ptáků prolétávala oranžovými mračny, jak kvůli mocným poryvům větru byla nucena zastavit ve vzduchu a poblázněně šátrala po záchytném bodu, jako když se rychlost mračen vyrovná zpomalenému záběru? Připomínalo to rakovinu na stropě, věčně setrvávající ve vzduchu... Přesně tohle znamená spatřit „špinavý soumrak“. Jak jsem se probral ze zamyšlení, začal se svět potápět. Nebe se tlačilo na hladinu moře, zjevila se pára a tmavě fialové blesky si razily cestu jako nervová vlákna.

I když jsem v žádné knize nenašel odpovídající záznam či obrázek, stejně jsem jako již dříve svýma povrchníma krátkozrakýma očima spatřil ten špinavý soumrak, o němž jsi mluvil.

A k tomu jsi ještě podotkl, že spatříš-li „špinavý soumrak“, nevyhnutelně se stane něco špatného – například letadlo narazí do budovy, dojde ke krachu na burze, k pandemii a podobně. Každopádně jde vždy o tragédie, jimž se nikdo nevyhne.

A-tiene, tím důvodem, proč jsem se dozvěděl o špinavém soumraku, jsi ty.

Když jsi ve světle přimhouřil oči a zorníčkami zaostřil na ptáky, šváby, rostliny, či dokonce mraky, vždy jsi jako multilingvní most přesně vyřkl jejich odborná jména v angličtině či latině. Následně jsi otočil hlavu a tento most vybudoval i v mých očích. Poté jsi opakovaně mluvil o vzezření všech věcí. Jediné, co jsem mohl dělat, bylo zapamatovat si ty detaily, o nichž jsi mi říkal, aby navěky zůstaly v mé hlavě.

Stačilo, abys chtěl, a byl jsi schopen vidět nejen vítr schovávající se mezi listy stromů, mezi pískem a prachem i mezi komáry a muchničkami, ale dokonce určit i jeho směr a druh.

Hrozné však bylo, že jsi okamžitě začal spřádat směšné lži, abys mě oblbnul.

Například jednoho odpoledne, když jsem si chtěl odbýt prázdninový domácí úkol z malování, jsem tě požádal, abys se mnou šel na střechu pozorovat oblaka.

„Tyhle řasokupy jsou strašně vzdálené, asi ve výšce 9500 metrů, výš než třicet stupňů nad horizontem. Stačí však, abys natáhl ruku a z části těla udělal pravítko, a zjistíš, že ty obláčky jsou stejně široké jako tvůj ukazováček.“

„A jak vznikly tyhle mraky?“ zeptal jsem se.

„No to přece mají parašutisti na nebi svatbu!“ řekls, ukazuje na letadlo. „Seskakují a zároveň rozsévají semínka rýže. Zbavují svět špatné energie. Ty, co je uvidí, potká štěstí nebo vyhrají v loterii.“

Já tomu bez nejmenších pochyb uvěřil a večer jsem řekl otci, že jsem viděl z nebe padat semínka rýže, aby šel okamžitě vsadit loterii, že tak bude moci zaplatit lidem z továrny. Otec na mě nevěřícně pohlédl a obličej mu na okamžik zvážněl. Poté se výraz v jeho tváři změnil

tak, že připomínal černou tvář Buddhy ze svatyně. S rozlícenýma očima se chopil madžongového pravítka a pořádně mi naplácal. Neřekl však jediného slova. Toho rána jsem poprvé viděl špinavý soumrak... Možná se trochu lišil od tvého popisu, ale zcela nepochybně se zjevil v mých očích, ba co víc, došlo k několika nevyhnutelným událostem. Zeptal ses mě na mnoho detailů, znovu a znovu sis potvrzoval spoustu věcí, ba dokonce sis ověřoval jména lidí. Když jsem si do deníku zapisoval, jak jsem poprvé spatřil špinavý soumrak, nebyl jsem schopen vším prozřít jako ty.

A tak jsi mi pomohl opravit mnoho vět a smazat spoustu triviálních popisů, aby to nevypadalo jako senzacechtivá zpráva z novin. Když si to třídní učitel přečetl, znervózněl a kvapně sehnal doučujícího, aby se mi začal věnovat.

„22. srpna 2008, odpoledne v 5:40. Všechny věci padají, jako dnes ráno burza, jejíž čárový graf již dosáhl dna. Na tátovu továrnu nedopadla šťastná semínka rýže, oblaka se na nás shora dívají, nebesa se zaplnila prsty. Spousta lidí si hledá práci, oblaka si také hledají práci, táta si také hledá práci, ale lidé pracující pro otce budou co nevidět bez práce.

Jejich hlavy jsou lehounké, vznášejí se na nebesích jako marshmallow. V poledne jsem tátovi nesl svačtinový box, ale nenašel jsem ho. Jeden pán šel se mnou otce hledat, a ještě mi dal marshmallow. Když jsem si ho strčil do pusy, jeho prsty se také vznášely v mém těle. Má hlava byla lehká jako obláček a před očima jsem viděl jen ta špinavá mračna.“